

BẢO TỒN VÀ PHÁT HUY DI SẢN VĂN HÓA DÂN TỘC THÁI GẮN VỚI KHU DU LỊCH ĐỒI THÔNG, BẢN ÁNG Ở XÃ ĐÔNG SANG, HUYỆN MỘC CHÂU, SƠN LA

ĐÀO THỊ THÚY TIÊN

Email: thuytiendao15992@gmail.com

Trường ĐHSP Nghệ thuật Trưng Vương

**PRESERVING AND PROMOTING THAI ETHNIC CULTURAL HERITAGE ASSOCIATED
WITH DOI THONG TOURIST AREA, ANG VILLAGE IN DONG SANG COMMUNE,
MOC CHAU DISTRICT, SON LA**

TÓM TẮT

ABSTRACT

Di sản văn hóa của người Thái ở huyện Mộc Châu (Sơn La) bao gồm những di sản văn hóa vật thể và di sản văn hóa phi vật thể, là tài sản vô giá cha ông người Thái trao truyền cho thế hệ hôm nay, thể hiện bản sắc văn hóa độc đáo của dân tộc. Xã Đông Sang là địa bàn cư trú chủ yếu của người Thái Trắng, nơi hội tụ những di sản văn hóa tiêu biểu của người Thái ở huyện Mộc Châu, đồng thời tạo hóa còn ban tặng cho nơi đây khu cảnh quan Đồi Thông với hồ nước, vườn hoa, cây cảnh, rất phù hợp với loại hình du lịch sinh thái. Từ nhiều năm qua, chính quyền và người Thái ở xã Đông Sang đã chủ động bảo tồn và phát huy các di sản văn hóa dân tộc Thái và cảnh quan khu Đồi Thông vào hoạt động du lịch, tạo nên một điểm du lịch văn hóa tộc người hấp dẫn du khách trong và ngoài nước. Tuy nhiên, di sản văn hóa Thái ở Đông Sang đang phải đối mặt với những thách thức nhợt nhạt bản sắc dân tộc trước áp lực của xã hội hiện đại và hoạt động du lịch, cần phải có những giải pháp kịp thời, hữu hiệu.

Từ khóa: Di sản văn hóa, Dân tộc Thái, Du lịch sinh thái, Xã Đông Sang

Cultural heritage of the Thai in Moc Chau, Son La includes tangible and intangible cultural heritage. It's an invaluable asset maintained and transmitted intergenerationally in a society, refers to national cultural identity. Dong Sang commune is the primary residence of the White Thai, in which there are many typical cultural heritages of the Thai in Moc Chau. The creator also granted for this place amazing pine forests, wildflower garden, landscapes which are suitable for ecotourism. For the past years, the government and the Thai have tried to preserve and develop Thai cultural heritage and pine forest to be a tourist attraction serving domestic and foreign tourists. However, culture heritage of the Thai in Dong Sang is facing culture discolor with national identity, under the pressure of modern lives and tourist activities. Thus, it is essential to have timely and effective solutions for this as soon as possible.

Keywords: Cultural heritage, Thai people, Eco-tourism, Dong Sang commune

Nhiều năm qua, Mộc Châu luôn là điểm đến của khách du lịch. Một trong những điểm thu hút khách du lịch là xã Đông Sang. Đến Đông Sang là đến với bản làng Thái, văn hóa Thái cùng với Khu du lịch Rừng Thông, bản Áng... Trong những năm gần đây, lượng khách du lịch đến xã Đông Sang, huyện Mộc Châu ngày một tăng, dẫn đến nguy cơ biến đổi làm mất đi bản sắc vốn có của văn hóa truyền thống dân tộc Thái. Chính vì vậy, vấn đề bảo tồn và phát huy di sản văn hóa Thái là cấp thiết hiện nay, góp phần giữ gìn bản sắc tộc người, tạo điểm nhấn cho du khách mỗi khi đến thăm địa danh này.

1. Thực trạng bảo tồn và phát huy di sản văn hóa dân tộc Thái gắn với du lịch ở xã Đông Sang

Ngày 12/11/2014, Thủ tướng Chính phủ đã ký Quyết định số 2050/QĐ-TTg phê duyệt “Quy hoạch tổng thể Khu du lịch quốc gia Mộc Châu tỉnh Sơn La đến năm 2020, tầm nhìn đến năm 2030” nhằm mục tiêu đưa Mộc Châu trở thành khu vực động lực để phát triển du lịch Sơn La cũng như toàn bộ vùng du lịch Trung du miền núi Bắc Bộ. Theo quy hoạch, Khu du lịch quốc gia Mộc Châu hình thành 3 trung tâm du lịch trọng điểm gồm: trung tâm nghỉ dưỡng Mộc Châu, trung tâm du lịch sinh thái Mộc Châu, trung tâm vui chơi giải trí Mộc Châu. Trong đó Khu du lịch Rừng Thông, bản Áng, xã Đông Sang cũng nằm trong quy hoạch phát triển du lịch. Từ nhiều năm qua, chính quyền và người Thái ở xã Đông Sang đã chủ động bảo tồn và phát huy giá trị của di sản văn hóa dân tộc Thái và cảnh quan khu Đồi Thông vào hoạt động du lịch, tạo nên một điểm du lịch văn hóa tộc người hấp dẫn du khách trong và ngoài nước.

1.1. Di sản văn hóa vật thể

Một trong những di sản văn hóa của người Thái ở xã Đông Sang chính là kiến trúc nhà sàn. Theo truyền thống, nhà sàn Thái mái nhà thường lợp gianh, hình mai rùa; sàn bằng bương, mai được bỏ đôi, đập dập. Cột để làm nhà sàn thường bằng những loại gỗ chắc chắn được đẽo thành hình lục lăng hoặc bát giác, có đường kính từ 25 - 30cm. Cột chôn sâu từ 0,8 - 1m. Nhà sàn thường được chia làm 3 tầng rõ rệt: gác sàn, mặt sàn, gác. Trước đây, gác sàn thường là nơi để nhốt gia súc, gia cầm và để công cụ lao động sản xuất. Nhà sàn phổ biến là 3 gian, nhà khá giả làm 5 hoặc 7 gian. Các nhà luôn mang số lẻ vì theo quan niệm, số lẻ tượng trưng cho sự vận động đi lên. Bếp lửa được đặt ở giữa nhà hoặc gian đầu từ cửa đi vào. Bàn thờ tổ tiên được đặt ở góc nhà. Nhà người Thái có hai cầu thang: “Tang quản”, “Tang chan”. Nhìn từ bên ngoài vào, “Tang chan” ở cuối nhà về phía bên trái, dành cho phụ nữ. “Chan” là sàn không có mái che, phía đầu nhà quay về đầu nguồn con suối, đây là nơi phụ nữ phơi đồ và làm nội trợ... Cầu thang dành cho nam giới “Tang quản” ở đầu nhà bên phải. Ngày nay, nhà sàn Thái ở bản Áng, xã Đông Sang vẫn giữ được kiểu

dáng kiến trúc truyền thống nhưng đã có thay đổi, nhà làm to đẹp hơn, cột kê trên tảng đá, sàn vách bằng gỗ, mái lợp ngói, làm thêm gian sàn để đưa bếp lửa ra ngoài nhà. Gầm sàn lát nền gạch hoặc xi măng trang trí thỏ cẩm và khung dẹt. Nhiều hộ trong bản đã sử dụng nhà sàn làm nhà nghỉ cộng đồng đón khách du lịch. Xã hội hiện đại cũng đã tác động đến một số hộ người Thái trong việc giữ gìn nhà sàn truyền thống. Theo ông Lữ Văn Bình, 37 tuổi, người trong bản chia sẻ “Hầu hết người Thái trong bản đều muốn ở nhà sàn. Vì nhà sàn rất mát và người dân quá quen với lối sống ở nhà sàn. Nhưng vì điều kiện sinh hoạt hiện nay nên nhiều hộ gia đình trong bản đã thay nhà sàn thành nhà xây gạch, mái đổ bê tông. Thậm chí hộ gia đình nào có điều kiện sẽ xây nhà tầng”.

Tiếp đến, ẩm thực của người Thái ở xã Đông Sang cũng có nhiều điểm hấp dẫn, với những đặc trưng riêng. Có thể nói, cơm nếp là lương thực chính của người Thái ở đây. Từ gạo nếp, người dân có thể chế biến thành nhiều món: xôi, cơm lam, bánh chưng... Bên cạnh đó, người Thái có rất nhiều món ăn đặc sắc được chế biến từ lương thực, thực vật, động vật, thủy sản... Ngoài ra họ còn dùng nhiều loại côn trùng để chế biến món ăn: dế mèn, châu chấu, bọ sít, niêng niêng... Họ có nhiều phương thức để chế biến các món ăn: Nướng, đồ, làm khô, làm mắm... họ cũng dùng nhiều loại gia vị để chế biến món ăn, vừa ngon miệng, vừa đảm bảo sức khỏe. Ẩm thực dân tộc Thái tương đối đặc sắc và đa dạng, đặc biệt người Thái sử dụng nhiều gia vị để chế biến các món ăn, người ta dùng gia vị nóng để trung hòa những món ăn lạnh, lấy vị chất bồi trung hòa vị đắng cay... Ẩm thực của người Thái xã Đông Sang được bảo tồn tương đối tốt cả cách thức chế biến, các loại thực phẩm, gia vị lẫn phong cách đón tiếp khách. Một số món ăn đặc sắc của người Thái như: gia vị chẳm chéo, cá nướng gập (pa pỉnh tộp), thịt băm gói lá nướng (nhứa pho), món xôi (khẩu nưng), món pịa... Đồ uống của người Thái nơi đây có rượu sắn, rượu gạo và rượu ngô. Nhiều đặc sản ẩm thực của người Thái đã được khai thác phục vụ khách du lịch như xôi ngũ sắc, cá nướng, thịt nướng...

Trang phục truyền thống của người Thái ở xã Đông Sang có thể kể đến những bộ quần áo được làm từ sợi bông tự trồng, tự dệt, nhuộm và tự cắt, đơn giản nhưng rất duyên dáng và thanh lịch. Một bộ trang phục truyền thống phụ nữ Thái gồm: áo ngắn (xửa côm), áo dài, váy, thắt lưng, khăn, nón (cụp), xà cạp cùng các loại hoa tai, vòng cổ, vòng tay và xà tích. So với trang phục nữ, trang phục nam người Thái đơn giản và ít chứa đựng sắc thái tộc người và cũng biến đổi nhanh hơn. Trang phục nam giới gồm: áo, quần, thắt lưng và các loại khăn, trong đó, áo nam giới có hai loại, áo cánh ngắn và áo dài. Áo dài nam dân tộc Thái nói chung, người Thái ở Đông Sang, Mộc Châu

nói riêng thường dành cho nam giới đến tuổi trưởng thành. Áo dài xẻ nách, cúc đồng dùng trong cưới hỏi, lễ hội sên bản sên mừng... còn thường ngày họ mặc áo cánh ngắn, xẻ ngực có cúc thường. Người Thái nơi đây vẫn duy trì trang phục truyền thống dân tộc trong đám cưới, tang ma, sinh hoạt nghệ thuật truyền thống...

1.2. Di sản văn hóa phi vật thể

Người Thái là một trong số ít các dân tộc thiểu số ở nước ta có chữ viết từ rất lâu đời và các nhóm Thái ở nước ta đã sử dụng con chữ riêng của mình để ghi lại âm. Với lợi thế này, người Thái đã ghi chép lưu truyền lại các thể hệ về sau nhiều loại hình văn hóa, văn nghệ dân gian. Kho tàng văn học dân gian của người Thái ở xã Đông Sang, huyện Mộc Châu cũng như của dân tộc Thái nói chung như truyền thuyết, ca dao, truyện thơ, văn học, dân ca... và một số luật lệ còn được lưu giữ và truyền lại khá nguyên vẹn qua các bản ghi chép trên giấy bản hoặc trên lá cây. Đây là cơ sở để người Thái gìn giữ và bảo tồn các loại hình nghệ thuật phi vật thể của dân tộc, nhất là dân ca. Trong tiếng Thái, « khắp » có nghĩa là hát, có thể kể đến như khắp xư (hát thơ, ngâm thơ), khắp chôm mâng (hát chào mừng), khắp báo sao (hát giao duyên), khắp loong tôông (hát xuôi theo cánh đồng), khắp chiêu, khắp bắc (hát ứng tác), trong đó khắp báo sao là một làn điệu được yêu thích và khá phổ biến. Loại hát này thường bày tỏ tâm tình, đối đáp nam nữ, nội dung nói về cuộc sống, về tình yêu, tình cảm nam nữ, hát trong lễ tết, hôn nhân, nhà mới... ca ngợi tình cảm yêu thương, trân trọng nhau của người Thái, động viên nhau trong cuộc sống, vui chơi giải trí... Dân ca Thái ở Đông Sang có nhiều làn điệu, mỗi làn điệu lại gắn với những hình thức sinh hoạt âm nhạc khác nhau.

Cùng với những làn điệu dân ca, người Thái còn có những điệu múa dân gian mang sắc thái riêng. Múa là một trong những nét văn hóa truyền thống của người Thái ở Đông Sang nói riêng và của dân tộc Thái nói chung, trong đó tiêu biểu là điệu múa xòe, đã trở thành một di sản văn hóa của người Thái. Có thể nói, Xòe xuất phát từ cuộc sống sinh hoạt của bà con. Mỗi khi bản mừng có lễ hội, hoặc tết đến xuân về, bà con thường tổ chức vui chơi múa hát cộng đồng, kết hợp với nhạc trống, chiêng, gọi là xòe trống chiêng. Ngoài ra, người Thái ở xã Đông Sang còn có rất nhiều điệu xòe đặc sắc khác như xòe nón, xòe nhạc, xòe khăn, xòe nậm, xòe quạt, xòe vòng... Những điệu xòe này thường được trình diễn trong những dịp mừng lúa mới, sinh hoạt văn hóa, nhất là trong dịp Tết. Qua quan sát và tìm hiểu thực tế, chúng tôi nhận thấy những di sản văn hóa phi vật thể của người Thái ở xã Đông Sang được người dân trân trọng và phát huy trong các sinh hoạt cộng đồng, tiêu biểu như lễ hội Hết Chá, một hình thức sinh hoạt văn hóa tâm

linh, gắn kết cộng đồng làng bản của người Thái ở Đông Sang. Các sinh hoạt văn hóa phi vật thể truyền thống như xòe, hát dân ca, trích đoạn lễ hội Hết Chá... đã được đội văn nghệ của bản Áng khai thác phục vụ khách du lịch.

2. Một số vấn đề đặt ra

2.1. Nguy cơ biến đổi, lai căng di sản văn hóa Thái

Trong quá trình bảo tồn, phát triển di sản văn hoá của người Thái ở xã Đông Sang gắn với phát triển du lịch luôn phải đối mặt với những mâu thuẫn giữa nhu cầu phát triển, quá trình tiếp biến văn hóa với yêu cầu bảo vệ bản sắc di sản văn hóa tại địa phương. Ví dụ: trong những năm gần đây dân ca Thái đang có nguy cơ bị mai một dần, trong khi đó chưa có cơ sở đào tạo chính thống để truyền dạy lại cho đồng bào dân tộc Thái, nhằm góp phần bảo tồn dân ca Thái. Chính vì thế những làn điệu dân ca Thái dần ít được sử dụng và có nguy cơ ngày càng bị mai một. Xòe cũng là một nét văn hoá đặc trưng của dân tộc Thái. Tuy nhiên, trong các lễ hội, hay các cuộc thi, chương trình văn nghệ hiện nay thì đa số lớp trẻ chỉ múa được một hai điệu phổ biến với động tác dễ múa như vòng tròn cầm tay, co chân, tiến lùi, còn phần lớn trai gái đã phá cách đưa các điệu nhảy tân thời lẫn vào xòe Thái khiến cho điệu xòe của người Thái tại Đông Sang đã kém hấp dẫn, biến đổi dần và mất đi sắc thái truyền thống dân tộc.

2.2. Kinh phí dành cho bảo tồn, phát huy di sản văn hóa Thái gắn kết với phát triển du lịch còn hạn chế

Hiện nay, nguồn kinh phí dành cho hoạt động bảo tồn di sản văn hóa của người Thái rất hạn hẹp so với nhu cầu thực tế. Việc trùng tu, giữ gìn những ngôi nhà sàn cổ, duy trì trang phục truyền thống và các sinh hoạt văn hóa phi vật thể truyền thống như múa, hát, lễ hội... chủ yếu là người dân tự làm. Do đời sống người dân còn nhiều khó khăn, nên không huy động được nhiều kinh phí vào hoạt động bảo tồn và phát huy di sản văn hoá tại địa phương.

2.3. Chất lượng nguồn nhân lực chưa đáp ứng hoạt động bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa Thái

Đội ngũ cán bộ quản lý hoạt động văn hóa của xã Đông Sang còn hạn chế về chuyên môn, thiếu kinh nghiệm hướng dẫn bảo tồn, phục dựng các loại hình di sản văn hoá, nên chưa ngăn chặn được nguy cơ một số di sản văn hóa bị mai một, lai căng. Số lượng cán bộ và người dân ở các bản người Thái được tập huấn về cách thức bảo tồn và phát huy di sản văn hóa gắn với du lịch chưa nhiều và chưa thường xuyên.

Việc phát huy vai trò của cộng đồng dân tộc Thái nói riêng và cộng đồng người dân tại xã Đông Sang nói chung trong việc kết hợp giữa bảo tồn, phát huy di sản văn hoá với phát triển du lịch còn rất hạn chế. Cộng đồng người Thái xã Đông Sang nhận thức về

CULTURE

du lịch văn hóa, du lịch sinh thái chưa đầy đủ, năng lực hoạt động kinh doanh du lịch chưa cao, kỹ năng phục vụ du lịch còn yếu, trong xã ít người có trình độ ngoại ngữ đủ để giao tiếp với du khách nước ngoài, dẫn đến khó khăn trong hoạt động kinh doanh du lịch và bảo tồn, phát huy các giá trị văn hoá truyền thống của đồng bào dân tộc Thái.

2.4. Bất cập giữa lợi ích kinh tế với việc giữ gìn giá trị của di sản văn hóa

Hiện nay vì chạy theo lợi ích kinh tế mà các loại vải dệt bằng các thiết bị công nghiệp, cho nên trước kia thổ cẩm của người Thái dùng đến lúc sờn đường thêu và hồng vải nhưng các nét hoa văn vẫn gần như còn tốt. Hiện nay chất lượng vải dệt kém, chỉ dùng một hai lần đã có hiện tượng xô vải, bạc màu... Do sản xuất còn manh mún, tự phát nên nhiều sản phẩm tạo ra về thẩm mỹ không phù hợp với thị hiếu của khách hàng.

2.5. Chưa coi trọng công tác truyền thông về giá trị di sản văn hóa Thái với quảng bá du lịch

Hoạt động truyền thông về di sản văn hóa Thái ở Đông Sang gắn với phát triển du lịch còn theo mùa vụ, chưa thường xuyên, liên tục, chưa đa dạng các hình thức truyền thông. Thiếu chiến lược truyền thông thu hút du khách đến tìm hiểu về di sản văn hóa Thái và thưởng ngoạn thắng cảnh Đồi Thông. Sản phẩm du lịch về văn hóa ở Đông Sang còn mang tính tự phát, thiếu tính chuyên nghiệp.

Đường vào bản Áng, xã Đông Sang, Mộc Châu, Sơn La

3. Một số giải pháp

3.1. Về nâng cao nhận thức

Một là, đẩy mạnh công tác tuyên truyền cho người dân xã Đông Sang hiểu biết đúng về những giá trị văn hóa Thái trên địa bàn. Tuyên truyền dưới nhiều hình thức như qua loa phát thanh được đặt tại đầu mỗi bản, qua các tờ rơi và trong những buổi sinh hoạt cộng đồng. Lãnh đạo xã Đông Sang có thể đề xuất với Phòng Quản lý di sản, Sở VH TT & DL tỉnh Sơn La tổ chức các buổi nói chuyện chuyên đề, mời các chuyên gia về Thái trắng đến hỗ trợ về mặt nội dung.

Hai là, về lâu dài cần có kế hoạch đưa kiến thức về

bảo tồn, phát huy di sản văn hóa nói chung và của người Thái trắng ở Mộc Châu nói riêng vào dạy trong nhà trường tại địa phương, cũng như trên toàn quốc bởi thông qua giáo dục là cách thức bài bản, có hiệu quả nhất trong việc nâng cao nhận thức của người dân theo cả diện rộng và chiều sâu.

Ba là, UBND xã Đông Sang cần chủ động phối hợp với ban ngành liên quan, cơ quan báo chí, phát thanh, truyền hình trong huyện thực hiện các chương trình phát sóng về bảo vệ, phát huy di sản văn hóa huyện Mộc Châu. Mục tiêu cần đạt được của giải pháp này là người dân xã Đông Sang phải hiểu sâu sắc rằng những di sản văn hóa Thái mới chính là những nguồn vốn thu hút khách du lịch đến với bản du lịch cộng đồng (bản Áng I, bản Áng II), do đó cần được bảo vệ vì lợi ích lâu dài không chỉ cho phát triển du lịch mà còn vì các lợi ích văn hóa của cộng đồng.

3.2. Về cơ chế, chính sách

Để bảo tồn, phát huy di sản văn hóa của dân tộc Thái gắn với phát triển du lịch một cách hiệu quả trên địa bàn xã Đông Sang thì cần có những chính sách, cơ chế phù hợp, tạo điều kiện thuận lợi nhất cho địa phương. Những cơ chế, chính sách này phải hướng đến việc đảm bảo việc khai thác di sản văn hóa Thái trong hoạt động du lịch sinh thái gắn liền với quyền và lợi ích thiết thực của người dân, không chạy theo lợi ích trước mắt từ khai thác du lịch mà chấp nhận đánh đổi sự biến dạng, mai một bản sắc văn hóa của dân tộc.

3.3. Về nguồn lực

Giải pháp này không chỉ hướng đến việc đáp ứng đầy đủ về đường xá đi lại trong bản, điện, nước, viễn thông, truyền hình, cơ sở lưu trú phục vụ du lịch mà còn phải có một đội ngũ quản lý văn hóa đủ mạnh để việc đầu tư nâng cấp, tăng cường cơ sở vật chất cho hoạt động du lịch ở đây không phá vỡ cảnh quan và làm tổn hại những di sản văn hóa trên địa bàn xã Đông Sang nói chung và bản Áng nói riêng. Để thực hiện được nhiệm vụ kép này, cần thực hiện một số việc sau:

- Tăng cường cơ sở vật chất

Căn cứ theo những quy hoạch đã được phê duyệt, cơ quan quản lý văn hóa xác định bản Áng là khu vực đầu tư trọng điểm, những bản lân cận là vùng ngoại vi để có những giải pháp cụ thể trên cơ sở nguồn lực có hạn, tránh việc đầu tư dàn trải. Cho xây dựng những hàng rào cây xanh cao từ 1.2 m đến 1.4 m xung quanh nhà sàn của người Thái để tạo dựng lại cảnh quan truyền thống trước đây. Đối với những nhà đã xây tường rào thì vận động người dân phủ xanh tường rào bằng cách trồng cây dây leo. Cơ quan quản lý văn hóa thống nhất việc sử dụng biển hiệu trong bản du lịch, sử dụng các vật liệu tự nhiên trong khu vực như tre, gỗ, mây...

CULTURE

-Nâng cao chất lượng nguồn nhân lực
Cần sớm đa dạng hóa nguồn nhân lực trong hoạt động bảo tồn, phát huy di sản văn hóa Thái, có thể mở rộng đối tượng ngoài người địa phương, cán bộ bản là những ai yêu và quan tâm đến di sản văn hóa Thái. Trên cơ sở hình thành đội ngũ nhân lực, UBND xã Đông Sang tiến hành thành lập Chi hội Di sản văn hóa; Chi hội Du lịch. Đây là tổ chức chính danh, có thể tập hợp, đoàn kết những cá nhân có lòng đam mê, trân trọng các giá trị văn hóa và mong muốn đóng góp sức lực của mình vào giữ gìn, bảo tồn và phát huy các giá trị di sản văn hóa Thái xã Đông Sang để phát triển du lịch.

3.4. Về tổ chức các hoạt động văn hóa, văn nghệ

Du khách đến với khu du lịch Mộc Châu, bản Áng, xã Đông Sang ngoài việc ngắm cảnh, thưởng thức những món ăn dân tộc, trải nghiệm những sinh hoạt thường nhật của người Thái bản địa còn được thưởng thức những tiết mục văn nghệ, tham gia các hoạt động văn hóa mang đặc trưng của vùng đất Mộc Châu. Do đó, cơ quan quản lý văn hóa thường xuyên tiến hành điều tra, sưu tầm, tập hợp những văn hóa phi vật thể truyền thống của người Thái, phân định những gì là giá trị, những gì là hủ tục, lạc hậu, những gì có thể khai thác trở thành sản phẩm du lịch... để có kế hoạch cụ thể bảo tồn và phát huy, tránh thái độ cực đoan hoặc bỏ qua, ôm đồm hay quá nệ cổ. Với những hoạt động văn hóa nghệ thuật có tính giải trí, đáp ứng nhu cầu thưởng thức của đông đảo quần chúng cần được nhân rộng. Ví dụ: mỗi chương trình biểu diễn ở bản Áng cần tối thiểu 2/3 số tiết mục mang bản sắc văn hóa dân tộc Thái, còn 1/3 chương có thể sử dụng tiết mục văn nghệ khác để giao lưu, phù hợp với đối tượng khách du lịch, tạo sự hòa đồng, môi trường thân thiện và hiếu khách. Tránh sử dụng trang phục của dân tộc này biểu diễn tiết mục của dân tộc khác. Việc tổ chức lễ hội Hết Chá theo định kỳ hàng năm và thông báo rộng rãi đến các đơn vị khai thác du lịch để thu hút du khách tham dự, trải nghiệm về một lễ hội văn hóa tiêu biểu của người Thái trắng ở Mộc Châu. Việc tổ chức lễ hội trên tinh thần giữ gìn phát huy vốn văn hóa truyền thống, phong tục tập quán tốt đẹp cũng như nhu cầu hưởng thụ văn hóa tinh thần của người dân.

Sự nghiệp bảo tồn và phát huy di sản văn hóa nói chung, trong đó có di sản văn hóa của dân tộc Thái ở xã Đông Sang, Mộc Châu chỉ có thể được đẩy mạnh và đạt hiệu quả khi người dân tự giác tham gia. Hay nói cách khác để di sản văn hóa là nền tảng cho việc phát triển du lịch thì phải cần đến sự chung sức của cả cộng đồng. Do đó, việc giáo dục để nâng cao ý thức tự giác của người dân, khơi dậy ở họ lòng tự hào đối với di sản văn hóa của dân tộc mình là công việc có ý nghĩa quan trọng để hướng người dân chủ động tìm tòi, sưu tầm và bảo tồn các loại hình di sản văn hóa.

Hy vọng việc triển khai thực hiện có hệ thống những giải pháp nêu trên sẽ góp phần hữu hiệu vào việc khai thác di sản văn hóa dân tộc Thái gắn với phát triển du lịch bền vững ở vùng đất Mộc Châu giàu tiềm năng phát triển kinh tế, văn hóa và du lịch.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Lê Huy Bá (2006), *Du lịch sinh thái (Ecotourism)*, Nxb Khoa học và kỹ thuật, Hà Nội.
2. Ban chấp hành Đảng bộ xã Đông Sang (2015), *Lịch sử Đảng bộ xã Đông Sang, tập 1, (1945 – 2010)*, Nxb Hồng Đức, Hà Nội.
3. Trần Bình (2007), *Văn hoá các dân tộc thiểu số vùng Tây bắc*, Giáo trình, trường Đại học Văn hoá Hà Nội, Hà Nội.
4. Lê Ngọc Thắng (1990), *Bản sắc Văn hóa các dân tộc Việt Nam*, Nxb. Văn hóa dân tộc, Hà Nội.
5. Nguyễn Hữu Thức (2012), *Di sản văn hóa phi vật thể của người Thái ở Mai Châu*, Nxb Văn hóa Thông tin, Hà Nội.